

Domedeljnik

Leto II.

Liubljana, 2. aprila 1928

Stev. 14

Senzacionalen nastop dr. Ninčiča proti vladi

Veliko zborovanje vojvodinskih radikalov v Velikem Bečkereku. — Bivši zunanji minister in radikalni voditelj dr. Ninčič ostro obsoja politiko g. Vukičevića. — Resolucija izreka vladi nezaupnico.

Beograd, 1. aprila. Z odhodom Narodne skupščine na velikonočne počitnice je stopila politična situacija v novo razvojnjo fazo, ki jo razvoj dogodkov sam imperativno narekuje. Po vsem tem, kar se je dogajalo v zadnjem času, je jasno, da mora po velikonočnih praznikih priti do odločilnih sprememb. Spremembe si želi, dasi v popolnoma drugem smislu in manjšem obsegu, tudi vlada sama, vendar pa kaže vse na to, da se razvijajo dogodki mimo te želje v popolnoma drugo smer. Priprave za spremembe, ki se pričakujejo, dobivajo vedno konkretnije oblike. Zavest, da se bliža trenutek odločilne borbe med vlado in njenimi nasprotniki, vpliva oživljajoče na vse politične kroge in tako je zavladala po odgoditvi Narodne skupščine mesto tišine, ki si jo je želela vlada, da bi mogla izvesti svoje načrte, vedno večja živahnost.

Danes je že v vseh političnih krogih jasno, da ima vlada poleg KDK, ki je že od vsega začetka neizprosna nasprotnica sedanjega režima, pričakovati hude napade tudi s strani radikalnih nezadovoljencev, katerih vrste stalno naraščajo.

V novi fazi odločnejše akcije radikalnih nezadovoljencev proti vladi je prvi nastopil bivši notranji minister Boža Maksimović na konferenci beogradske radikalne organizacije. Od takrat naprej datira tudi vedno bolj odkrito nasprotovanje radikalnega glavnega odbora vladi g. Vukičevića. Ta akcija je vzbudila v vladnih krogih veliko nervoznost, ki se je danes še izredno stopnjevala, ko je bivši zunanji minister dr. Ninčič na velikem shodu radikalne stranke v Velikem Bečkereku javno ostro napadel Vukičevićev režim.

Za velikobechkerekški shod je vladalo v vseh političnih krogih, zlasti tudi v vladnih vrstah največje zanimanje. Dr. Ninčič uživa v političnih krogih glas resnega, zmernega in rezerviranega politika, ki se ne prenašajo v svojih izjavah in ki vsak svoj nastop dobro premisli. Zato pripisujejo njegovemu današnjemu ostrumu govoru tem večji pomen in je povsem razumljivo, da je povzročil v okolici g. Vukičevića naravnost konsternacijo.

Dr. Ninčič, ki je nastopil na shodu kot glavni govornik, je v svojem govoru ostro kritiziral postopanje g. Vukičevića do radikalnega glavnega odbora ter politiko današnjega režima v Vojvodini. Dokazoval je, da ta politika, za katero po krivici nosi odgovornost radikalna stranka, škoduje državnim in nacionalnim interesom, ne glede na škodo, ki jo trpi pri tem tudi stranka sama. Dr. Ninčič je zlasti naglašal, da vodi Vukičevićeva vlada protinacionalno politiko ter da je izročila Vojvodino narodnim sovražnikom.

Zborovalci so viharno odobravalili Ninčičeva izvajanja in burno protestirali proti g. Vukičeviću in njegovi okolici. Končno je bila sprejeta resolucija, ki odobrava delo in akcijo dr. Ninčiča in glavnega odbora NRS ter jima izreka popolno zaupanje, dočim odločno obsoja protinacionalno in pogubno politiko vlade v Vojvodini, ki jo primerja s politiko črno-žoltega režima Avstro-Ogrske. Resolucija trdi, da krši vlada ustavo in zakone, in naglašajo, da je Vojvodina radi take politike gospodarsko popolnoma propadla, dočim je bila poprej najbogatejša pokrajina vse države. Končno poziva resolucija vse prave radikale, naj z združenimi močmi delajo na to, da pride čimprej do spremembe sedanjega režima in sistema.

Nastala je skrajno mučna situacija in ončno je moral dr. Stanković opustiti politiko in se vrniti v okvir svečanosti. / znak protesta pa je večina gostov, še preden je minister končal svoj govor, zapustila dvorano in odšla. Ministrov nastop je izzval splošno obojanje in tudi na popoldanskem ravtu, ki ga je priredila Trgovska zbornica, mučnega razpoloženja ni bilo mogoče zabrisati, mnogo povabljenecv pa sploh ni prišlo.

Mučni incidenti pri otvoritvi avtomatične telefonske centrale v Zagrebu

Minister pošte napada v slavnostnem govoru poslance Kmečodemokratske koalicije. — Veliko ogorčenje med povabljenimi gosti. — Politična debata mesto kulturno gospodarske proslave.

Zagreb, 1. aprila. Danes se je vršila svečana otvoritev nove avtomatske telefonske centrale. Otvoritev se je udeležil v imenu vlade namestnik poštne ministar in minister za poljedelstvo dr. Stanković, ki je imel ob otvoritvi daljši govor, v katerem pa je zašel tudi na politično polje, kar je izzvalo pri vseh navzočih gostih zelo mučen vtis. Nastop ministra Stankovića je zlasti nekateri tako revoltil, da so ga prekinjali z glasnimi protesti, mnogi pa so ogorčeni odšli, tako da je končala svečanost v skrajno mučnem razpoloženju.

Po nagovoru direktorja zagreboške pošte g. Rupca je povzel besedo minister Stanković, ki je med drugim izjavil: »Kot član kraljeve vlade smatram

za potrebno, da tudi pri tej priliki naglasim, da si prizadeva vlada, da po pravi gospodarske in finančne razmere ne samo v področju ministrstva pošte marveč tudi v vseh drugih resorih, četrta na žalost politični predstavniki tel krajev vladi ne nudijo one podpore in onega sodelovanja, ki bi bilo potrebno za izboljšanje obstoječih razmer. Van vsem je znano, da stojimo pred sklenitvijo velikega investicijskega posojila in vsi sloji v državi bi morali priti z delom in nasvetom na pomoč in podpret vlado, ne pa ji delati težkoč.

Te politične aludije ministra so osupnile vse navzoče, med katerimi so bili predstavniki najvažnejših zagreboških korporacij, in nekdo iz publike je na glas zaklical: »To je politika!«

Minister Stanković pa je ne glede na to nadaljeval: »Ona, ne preprečuje prečanske fronte, pač pa ustvarja jo. ronto.« Ta ponovni netaktni nastop ministra je končno revoltil tudi druge, in od vseh strani so se slišali glasni ziklji: »To je politika! Tu nočemo politike!«

Nastala je skrajno mučna situacija in ončno je moral dr. Stanković opustiti politiko in se vrniti v okvir svečanosti. / znak protesta pa je večina gostov, še preden je minister končal svoj govor, zapustila dvorano in odšla. Ministrov nastop je izzval splošno obojanje in tudi na popoldanskem ravtu, ki ga je priredila Trgovska zbornica, mučnega razpoloženja ni bilo mogoče zabrisati, mnogo povabljenecv pa sploh ni prišlo.

Novi poštni minister

Radikal Bogoljub Kujundžić

Beograd, 1. aprila. Danes dopoldne od 10. do 11. je bil v avdienci na dvoru ministrski predsednik g. Vukičević. Vračajoč se z dvora je g. Vukičević na vprašanje novinarjev, ali je že imenovan naslednik umrlega poštnega ministra, izjavil: »Da, baš sedaj je kralj podpisal ukaz, s katerim je imenovan za ministra pošte radikalni poslanec g. Bogoljub Kujundžić. Novi minister bo takoj sedaj prisegel.«

Kmalu po 11. uri je res prišel g. Kujundžić na dvor, kjer je pred dvornim pravoslavnim župnikom položil prisego.

Novi minister pošte gosp. Bogoljub Kujundžić je rojen leta 1887. v Lijevnu v Bosni kot sin znanega nacionalnega prvaka Koste Kujundžića ter je zet umrlega ministra Gjuričića. — Gimnazijo je dovršil v Sremskih Karlovcih, pravne študije pa na Dunaju in v Zagrebu. Med svetovno vojno se je pridružil srbskim dobrovolcem in se je udeležil slavnega umška preko Albanije. Po vojni se je posvetil advokaturi in je bil leta 1925 prvič izvoljen za narodnega poslance radikalne stranke v travniškem okrožju. Leta 1926. je bil podtajnik v ministrstvu za šume in rude. Pri zadnjem konstituiranju radikalnega kluba je bil izvoljen za podpredsednika.

Velika železniška nesreča

Lima (Ohio). Včeraj se je tukaj dogodila železniška nesreča, pri kateri je bilo 65 oseb ranjenih.

Krvave predsedniške volitve v Argentini

Buenos Aires, 1. aprila. V Santu Spiritu so neznani storilci ubili dva stražnika, ki sta skušala preprečiti plakiranje političnih letakov.

Snež v Švici

Bern, 1. aprila. V simplonskem ozemlju že 24 ur neprestano sneži. Pri simplonskem hospiciu je zapadlo nad 1 m novega snega. Sneg pada celo v dolini Rhone.

Makedonstvujušči pripravljajo nove napade

Priprave za njihov kongres v Sofiji. — Skupna akcija bolgarskih in albanskih komitskih tolpe. — Sumljiva zapora albanske meje.

Beograd, 1. aprila. Iz Sofije poročajo, da se vrše tam velike priprave za skorajšnji kongres makedonstvujuših. Značilno je, da gredo bolgarske oblasti delegatom, ki se že te dni zbirajo v Sofiji, da ukrenejo vse potrebno, kar najbolj na roko in jim nudijo vsa sredstva, da lahko svojo organizacijo izpopolnijo.

Kakor se izve iz zanesljivih virov, pripravljajo makedonstvujušči za april ali začetek maja veliko akcijo proti Jugoslaviji, ki naj bi se izvedla istočasno

na bolgarski in albanski meji. V to svrhu nameravajo organizirati tudi Arnavte na jugoslovenskem ozemlju. Zdi se, da jim gre pri tem na roko tudi Albanija in da je baš te dni odredjena zapora albanske meje v ohridskem okrožju v zvezi s to akcijo in da ima namen prikriti priprave, ki se vrše na albanskem ozemlju v neposredni bližini naše meje. Naše obmejne oblasti posvečajo tej akciji največjo pozornost in bodo pravočasno ukrenile vse potrebno, da preprečijo nemire na meji.

Bratski sporazum z Bolgarijo še daleč

Trezen bolgarski glas o zločinskem delovanju makedonskih revolucijonarjev.

Sofija, 1. aprila. Politično-kulturna revija »Demokratski Pregled«, ki je zbrala vse najboljše sile za idejo bolgarsko-jugoslovenskega zблиžanja, piše v zadnji številki med drugim:

»Bolgarija mora lojalno pomagati Jugoslaviji, ki skuša doseči spremembo glede razumevanja v Beogradu za režim v južni provinciji. Ne mislimo, da se bodo Bolgari in Srbi takoj objeli kot bratje. To je še zelo daleč! Toda ravno tako ne mislimo, da je popolnoma izključena možnost, da pride do zблиžanja, ki bi bilo koristno za obe strani. Noben resen človek v Bolgariji ne more odobravati ubojev, ki jih vrši makedonska revolucionarna organizacija. Noben resen Bolgar ne more danes misliti, da se bo stanje v Makedoniji zaradi četškega delovanja spremenilo. To je izumantizem, ne pa realnost v politiki manjših odnošajev. Taka je slika srbsko-bolgarskih odnošajev in tak je tudi od.

Bolgarski narod, ki je bil — razen kratkega kolebanja — trezno misleč, kar je končno prešlo tudi na njegove upravnike, instinktivno čuti, da je taka rešitev edina pot za zasiguranje miru na Balkanu in za gospodarski in kulturni razvoj vseh držav. Srbski in bolgarski interesi se ujemajo v tem, da je treba opustiti brezplodna modrovanja. Mi se s Srbi dobro poznamo; vemo pa tudi, da se lahko spremenimo. Naša vlada je naenkrat pokazala odločno voljo, da dokaže Srbiji in ostalim državam, v prvi vrsti Angliji, da išče pota za zboljšanje odnošajev. Srbija še koleba, da bi odgovorila s istimi koraki. Njeno kolebanje samo poslabšuje stanje v njenih južnih pokrajinah, zaradi česar so tudi vedno bolj zamotani pogoji, ki ovirajo Bolgarijo, da bi nadaljevala delo za zблиžanje. Zani pa je treba predvsem napraviti korake z obeh strani.«

Volilna kampanja v Franciji

Poincaré zagovarja politiko svoje vlade. — Sploh se vodi volilna kampanja v znamenju zunanje politike

Pariz, 1. april. Ministrski predsednik Poincaré je imel danes v Carcassone govor, v katerem je najprej obrazložil uspehe, ki jih je dosegla vlada.

Izjavljal je, da je delo vlade, dasi je še tako koristno, brez vrednosti, če ni dovršeno. To delo je treba nadaljevati. Z metadami, ki jih je vlada uporabljala, je ustvarila ugodno atmosfero za nadaljevanje tega dela. Za sanacijo valutnih razmer je treba, da nima valuta samo vrednosti, ki ji jo nalaga prisilni tečaj, temveč, da je krita z zlatom. Ministrski predsednik je naglasil, da se je temeljito bavil z revizijo davčnega mehanizma, da bi čim bolj zaščitil delo in kapital. Zagotavljal je potrebo obnove in pomnožitve splošnega bogastva in povdaril, da sta za izvedbo tega načrta neobhodno potrebna dva pogoja. — Treba je notranjega miru, spoštovanja republikanskih zakonov, javnega reda in boja proti komunizmu, ki se priprav-

lja za razdejanje Francije in za mednarodno revolucijo. Drugič je treba zunanji miru, katerega je Francija skušala vedno varovati. Če Francija v Ženevi ni sprejela sovjetskega razorožitvenega predloga, se je zgodilo to samo zaradi tega, ker ni mogla sprejeti načina razoroževanja, ki bi malostne narode izročil na milost in nemilost večjim narodom. Francija je s tem, da je sprejela ženevski protokol za uvedbo razsodišnega postopanja v splošnem, dokazala svoje mirovne namene.

Ministrski predsednik je zaključil, da bi Francija s pridržkom varnosti in pravice na reparacije sprejela kakršnokoli kombinacijo, ki bi bivšim zavezniškom Nemčije in Francije omogočila, da poravnajo svoje dolgeve. Francija je trdno odločena, da bo vedno delovala za splošno zблиžanje duhov, ki pripravljajo in zagotavljajo zблиžanje src.

Sklepi medparlamentarne unije v Pragi

Zborovanje je zaključilo svoja dela. — Delegati na prihodnjem zasedanju v Berlinu.

Praga, 1. aprila. Študijska komisija medparlamentarne unije, ki zboraše od 29. marca dalje, je zaključila svoja dela ter pripravila resolucijske predloge za jutrišnji sestanek plenarne konference. Te resolucije bodo nato predložene berlinskemu zasedanju. Prva komisija je pod predsedstvom podmaršala poljskega senata Poznerja sprejela resolucijski predlog, ki določa, da veljajo za meddržavne razgovore enak pravice in moralna načela kot za posamezne osebe. Vsaka država se mora v sporih podvreči izreku razsodišča; vsak oboje napad je smatrat za zločin. Komisija za socialna in humanitarna vprašanja je pod predsedstvom Belgijca Merlina sprejela predlog resolucije o izseljenstvu in socialnem skrbstvu. Kot poročevalec za berlinsko zasedanje je bil določen jugoslovanski delegat dr. Vladko Šečerov. Komisija za politična in organizatorska vprašanja je pod predsedstvom Šveda barona Adelsverta sprejela izčrpen resolucijski predlog, ki obravnava današnji parlamentarni režim. Za poročevalca te komisije na berlinskem zasedanju je bil imenovan bivši nemški državni kancelar dr. Wirth.

Praga, 1. aprila. V razgovoru z zastopniki nemškega »Nachrichtendienst« je izjavil bivši madžarski zunanji minister dr. Gratz, ki biva trenutno kot vodja madžarske delegacije na zasedanju medparlamentarne unije, o češko-madžarskem zблиžanju in ugotovil, da je treba v tem oziru do sedaj ugotoviti nazadovanje, ne pa napredovanje. Zблиžanje med obema državama zelo otežkočajo gospodarska nasprotstva.

Demokratski glavni odbor

Beograd, 1. aprila. V meščanskem klubu se je vršila danes prva seja novoizvoljenega glavnega odbora demokratske stranke, ki se je danes konstituiral. Sejo je otvoril s kratkim nagovorom g. Ljuba Davidovića, podarjajoč, da stojimo pred važnimi odločitvami v politični situaciji. Pri nato sledečih volitvah je bil soglasno izvoljen za predsednika g. Ljuba Davidovića, za podpredsednika gg. Kosta Timotijević, narodni poslanec, dr. Tugomir Alaupović, podpredsednik Državnega sveta, in dr. Stefan Sagadin, član Državnega sveta. Za tajnika je bil izvoljen Božidar Vlajić, narodni poslanec, za blagajnika pa Aca Dimić, trgovec v Beogradu. Glavni odbor je nato razpravljal o predstojećem delu na organizaciji stranke. Vršila se je tudi kratka razprava o politični situaciji, ki pa se bo nadaljevala na eni izmed prihodnjih sej glavnega odbora, ki se bo vršila v bližnjih dneh.

200 novih oficirjev

Beograd, 1. aprila. Danes dopoldne ob 11.30 se je vršil v starem dvorcu svečan sprejem 200 novoimenovanih podporočnikov, ki so bili imenovani kot absolventi zadnjega letnika vojne akademije. Predvedel jih je kralju komendant akademije general Kostić. Kralj je imel na svoje najmlajše oficirje nagovor, nakar jim je bila prirejena zakuska.

Obnova trgovinskih pogajanj z Avstrijo

Beograd, 1. aprila. Avstrijski poslanec na našem dvoru g. Hoffinger je danes posetil ministra za trgovino dr. Spahina in je imel z njim daljši razgovor glede nadaljevanja pogajanj za revizijo trgovinske pogodbe z Avstrijo. Ker je naša vlada že izdelala nove instrukcije za našo delegacijo, bodo pogajanja v kratkem obnovljena.

je dalje očital vladi, da je s konkordatom z Vatikanom kršila suvereniteto Rumunije. Nato so se vsi pravoslavni duhovniki, ki so člani senata, odstranili iz dvorane in se niso udeležili glasovanja.

Prosvetni minister je končno naglasil, da hoče vlada na vsak način preprečiti verske boje med obema rumunskima narodnima cerkvama.

Odklonjeno pomiloščenje makedonskih komitašev

Atene, 1. aprila. Bolgarski poslanik je izročil vladi noto, v kateri jo naproša, naj pomilosti oba makedonska komitaša Kuleva in Naneva, ki sta nedavno v Soluhu skušala izvršiti atentat na jugoslovenski konzulat in nekatere banke in sta bila nato obsojena na smrt. Pravosodni minister je pomilostitev obeh zločincev odklonil, tako da bosta še tokom tega tedna usmrčena.

Čsl. politika in Madžarska

Praga, 1. aprila. Vesti, ki so se pojavile v Parizu, da je Češkoslovaška ponudila madžarski vladi zaključek pogodb proti napadam in da je v ta namen poslala posebno delegacijo v Budimpešto, je po ugotovitvi »Prager Presse« popolnoma neutemeljena. Vest izvira brez dvoma od tod, ker je imel včeraj češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš razgovor z dopisnikom londonske »General Press«, v katerem je izjavil, da bi bila Češkoslovaška pripravljena spoznameti se z Madžarsko glede centralno-evropskega Locarna.

Pregled uspešnega delovanja Kola jugoslovenskih sester

Nekaj podatkov z včerajšnjega občnega zbora. — Popolno zaupanje dosedanemu odboru.

Ljubljana, 1. aprila. Popoldne je imelo Kolo jugoslovenskih sester svoj 7. občni zbor v beli dvorani »Uniona«. Zbor je otvorila predsednica ga dvorna dama dr. Franja Tavčarjeva. Omenila je, s koliko ljubeznijo so sestre delovale v vsej Sloveniji v preteklem poslovnem letu, in pozdravila zastopnice podružnic in poverjeništev iz Marenberga, Ptuj, Kamnika, Kranja, Zagorja, Smartnega ob Paki, Hrušice, Most, Štepanje vasi in Novega mesta. Pozdravila je tudi zastopnice Splošnega ženskega društva, Društva učiteljic, Kluba Primork, Jozefišča, Domovine, Atene in Pokreta. Ga. predsednica se je spomnila umrlih članic; 12 jih je ugrabila smrt, med temi bivšo podpredsednico Mileno dr. Žerjavovo. Zborovalke so zaklicale stoji »slava« svojim umrlim sestram.

Nato je ga. Engelmanova podala obširno tajniško poročilo. Kolo je zaključilo svoje 7. društveno leto, ki je bilo leto dela in pomoči vsem najpotrebnejšim in bednim. Kolo je imelo tekom leta 26 sej. Splošno žensko društvo ga je sprejelo gostoljubno pod streho, ko mu je bila odpovedana društvena soba v Mayerjevi hiši. Poverjeništev v Sloveniji je bilo 41 z 1306 članicami. Posebno poštovnovalno so delovale kot poverjenice na deželi učiteljice. Od podružnic imajo najboljšo organizirano poverjenišča sestre v Kranju. V Ljubljani sami je 1230 članic, v podružnicah in poverjeništvih pa 5727, skupno torej 7134. Ljubljana ima tudi 177 ustanovnic. Večino njih je nabrala s. Pristovnova. Lepo številno ustanovnic imajo tudi podružnice po Sloveniji. Kolo je z vsemi v N. Z. S. včlanjenimi ženskimi društvi priradilo lepo uspehi materinskih dam, pri katerih je sodelovalo tudi naše šolstvo, od osnovnega pa do najvišjega kulturnega zavoda — univerze. Podpora so dobile od tej prilike številne revne matere in druga društva. Še lepši uspeh je imelo Kolo s svojo počitniško kolonijo v Omišlju, kjer je bilo na oddihu nad 60 otrok. Ob 60letnici predsednice ge. dr. Tavčarjeve je Kolo nabralo lepo vsoto za »Dečji dom« in jubilatko imenovalo za častno članico. Ob Božiču je bilo obdarjenih 369 revnih otrok. Druga večja obdaritev je bila ob priliki rojstva princa Tomislava. Društvo je bilo v tesnih stikih z vsemi društvi, včlanjenimi v N. Z. S. Kolo je razen tega razdelilo številne podpore društvom in posameznikom v pomanjkanju in se je udeležilo vseh dobroteljskih akcij med letom. Veliko aktivnost in razmah Kola dokazuje dopisno poslovanje, saj je Kolo sprejelo 1540 dopisov. Število podružnic se je pomnožilo za 7. Vseh je 31.

Protestno zborovanje socijalistov proti stanovanjskemu zakonu

Delavski sloji zahtevajo stanovanjsko zaščito do leta 1935.

Ljubljana, 1. aprila. Na trgu pred Mestnim domom se je vršil danes popoldne protestni shod stanovanjskih najemnikov, sklican po socijalisti. Shod je otvoril predsednik krajevnih organizacij SSJ g. Škerli, ki je po kratkih uvodnih besedah podal besedo občinskemu svetniku Likarju, ki je v svojem govoru uvodoma omenjal, da se vrši to zborovanje pod milim nebom, kakor nekaka predvaja, da se bodo najemniki že pred 1. majem privadili bivanju pod milim nebom. Narodna skupščina je kljub perečim vprašanjem odšla na počitnice, ne da bi dovršila svoje delo. In to med tem, ko se zahteva od vsakega delavca, da dovrši svoje delo, preden sme misliti na počitek. Delo Narodne skupščine v pogledu zaščite stanovanjskih najemnikov ni delo, ki se opravi tekom par dni, temveč nalaga velikansko odgovornost vsej Narodni skupščini, ki naj bi končno vendarle že po svoji vesti in glede na sedanje stanje pravilno rešila to vprašanje.

Dr. Gosarjev predlog v pogledu stanovanjske zaščite je nepremišljen in za široko maso stanovanjskih najemnikov nesprejemljiv. Petjevanov predlog je dobičajski, ker ga je hotela Narodna skupščina v odboru pokopati, kar se je dejansko tudi zgodilo. Občninam, ki so brez denarnih sredstev, navali to vprašanje v breme, je absurdnost. Ljubljanska občina se je v to svrhu zadolžila za ogromne milijone, sedaj pa mora najeti posojilo malenkostnih 6 milijonov, da zgradi mala stanovanja za deložirance.

Petjejanovim zahtevam: 1. naj se zakon podaljša brezpogojno, in 2. da se odklanja tako zvani sporazum s hišni-

tere in druga društva. Še lepši uspeh je imelo Kolo s svojo počitniško kolonijo v Omišlju, kjer je bilo na oddihu nad 60 otrok. Ob 60letnici predsednice ge. dr. Tavčarjeve je Kolo nabralo lepo vsoto za »Dečji dom« in jubilatko imenovalo za častno članico. Ob Božiču je bilo obdarjenih 369 revnih otrok. Druga večja obdaritev je bila ob priliki rojstva princa Tomislava. Društvo je bilo v tesnih stikih z vsemi društvi, včlanjenimi v N. Z. S. Kolo je razen tega razdelilo številne podpore društvom in posameznikom v pomanjkanju in se je udeležilo vseh dobroteljskih akcij med letom. Veliko aktivnost in razmah Kola dokazuje dopisno poslovanje, saj je Kolo sprejelo 1540 dopisov. Število podružnic se je pomnožilo za 7. Vseh je 31.

Ga. tajnica je nato opisala podrobno delo v posameznih podružnicah, ki so bile vse izredno aktivne. Iz tajniškega poročila je razvidno, da se centrala s podružnicami in poverjeništvom od leta do leta lepše razvija. Delo Kolašic je humano in nacionalno. Tajniško obširno poročilo je bilo sprejeto z velikim odobravanjem, nakar je ga. Zupančičeva podala blaginjsko poročilo, ki je bilo soglasno sprejeto. Za nadzorstveni svet je ga. Pačičeva predlagala odbor absolutorij, ker so vse knjige in spisi v najlepšem redu. Predsednica podružnice v Marenbergu je nato v živem govoru očrtila delovanje in težkoče Kolašic na naši severni meji. Pri volitvah je bila za predsednico zopet izvoljena dvorna dama ga. Franja dr. Tavčarjeva in 31 odbornic. Ga. predsednica se je zahvalila za izvolitev. Predlagala je, da društvo odpošlje udanostno brzojavko kralju Aleksandru in kraljici Mariji, kar so sestre sprejele z navdušenim ploskanjem. Pozdravile so zborovalke tudi odposlane Kolu srbskih sester in bolni sestre Gromovi v bolnico, nakar je bil zbor zaključen.

mi lastniki se pridružuje še zahteva, da se podaljša zaščita najmanj do l. 1935. Maksimiranje najemnin bi imelo isti učinek, kakor so ga imele živilske karte med vojno. Navijanje najemnin se je pričelo z Gosarjevim stanovanjskim zakonom ter se bo nadaljevalo. Vsako posredovanje občine med obema strankama je nesmiselno in bo ostalo brezuspešno; zato zahtevajo socijalisti brezpogojno podaljšanje zaščite ter odklanjajo vse posledice, ki bodo izvirale iz ukinitve zaščite.

Drugi govornik g. Vencajz, predsednik stanovanjskih najemnikov, je poročal o skupščini zagrebških najemnikov. Izrazil je svoj dvom, da bi narodni poslanci v stanovanjskem vprašanju kaj ukrenili, ker pri njihovih skrbih za druga, navidezno bolj pereča vprašanja, vprašanje stanovanjske zaščite ne pride v poštev. Med drugim je naglasil, da je Gosarjeva nesrečna roka vprašanje stanovanjske zaščite pustila na mrtvi točki in hoče nov poskus s prevladitvijo na občine to vprašanje na lep način spraviti iz Narodne skupščine, ki ji že predsedaja, da bi se vsako četrtneto ponovno bavila s tem vprašanjem. Vse kaže, da bodo končno najemniki, priprani do skrajnosti, iskali rešitve — v samopomoči.

G. Štrukelj je kot tretji govornik naglasil, da so neorganizirane mase najemnikov same krive, da se rešuje tako pereče vprašanje, kakor je stanovanjska zaščita, brez proletarskih zastopnikov. Pred koncem zborovanja, ki je poteklo v splošnem mirno in disciplinirano, je bila sprejeta naslednja resolucija:

Zaščito stanovanjskih najemnikov podaljšujejo vse napredne države za dve do pet

let. Naša država jo hoče odpraviti, oziroma proti predlogu socijalističnega narodnega poslanca Petjejana celo znatno poslabšati ter sprejeti karikaturno zaščito, ki more dovesti stanovanjsko zaščito samo še do absurdnosti.

Odprava stanovanjske zaščite mora povzročiti ogromno preseljevanje, veliko pomanjkanje stanovanj in verižnost s stanovanji, kar bi imelo za delavstvo in vse siromašne sloje katastrofalne socialne posledice.

Shod dalje odločno protestira proti nameru, da se hoče nalagati neobvezna skrb za stanovanja občinam in napraviti s tem

zaščito iluzorno.

Zaradi tega zahteva na shodu zbrano delavstvo

1. Zaščito stanovanjskih najemnikov naj se podaljša do konca leta 1935.

2. Državi, državnim oblastem, občinam in drugim korporacijam naj se z zakonom naloži ter dovolijo potrebna sredstva, da v tem času zrađa potrebna stanovanja.

3. Zakonska predloga Petjejana naj se takoj obravnava v Narodni skupščini. Če se to ne zgodi, oziroma se namerava socialna krivica izvesti, bo delavstvo zastopnike v Narodni skupščini klicalo na odgovor.

Grozne posledice suženjske vzgoje

Strašen samomor 14 letnega gimnazijca. — Doma birokratska, v šoli pa mehanična vzgoja, ki noče poznati individualnostnega načela.

Iz Przemysla poročajo o groznem samomoru 14letnega gimnazijca Franca Srokowskega. Njegova strašna smrt je večno nova, prastara tragedija konflikta vzbujajočega se spolnega nagona z avtoriteto staršev in učiteljev. O dogodku je poročalo kratko že včerajšnje »Jutro«.

Ljubezen do igralk

Franco Srokowski je bil do svojega 14. leta vzoren učenec-odličnjak. Bil je priden, miren, pazljiv, vedno suženjsko pokoren svojim učiteljem, nikoli, niti v šoli pripravljen, da bi pomagal svetim avtoritetam, skratka radost in naslada za oči svojih profesorjev latinščine in matematike.

Nenadoma pa se je vzbudilo v njem življenje: Ljubezen. Naglo in neopredeljeno je postal spolno zrel. Strast študiranja, čistihiptnost bilj vzoren fant, se je čez noč spreminila v divjo, hudo strast. Zagledal je v neko igralko, s katero se sploh ni poznal, in se zaljubil vanjo z vsem žarom mladostnika. Njegova duša je bila tako polna novega sveta, da je mahoma izginil stari svet latinških vokabulov in algebrskih formul. Odličnjak se ni več učil, postal je zanikan, nepazljiv, len, mlačen za pohvalo in grajo, ter je sanjal samo še o svojem koprenju.

Franc oklofuta profesorja

Dožim se je v Francu v divjih krčih in utripanjih vršil velik proces pubertete, so bili ljudje okoli njega, ki bi mu lahko svetovali, brez sočutja zanj. Raznemajetemu niso nudili drugega kot mrloto šolskega mehanizma. Videli so le svoje vokabule in formule in ne stisk in težav živčnega človeka, ki so jih nekoč sami pretrpeli. Nič boljše ni bilo v očetovi hiši: oče, višji uradnik, birokratiziran tudi v svojem sreju, mati slabotna, brez vpliva na očeta.

Zaradi slabih šolskih uspehov je postal deček mračen, zaprt vase in dražljiv. Profesorji so ostali slepi. Neki profesor ga je še posebno vzel na piko, ker ni bil več vnet za Pitagorov izrek. Z zbadljivimi šalami in zafrokanji ga je skušal učitelj odvrniti. V tem pa se je vse uprlo proti zasramovanju,

skočil je iz klopi na profesorja in mu, preden se je ta prav zavedel, pripeljal dve krepki zausnici ...

Iznagan iz očetove hiše

Strt zaradi svojega dejanja, se je deček opotekal proti domu in se izpovedal birokratskemu očetu. Režoč mrzel je bil odgovor: za »sprendice« ni več prostora v hiši! Ker je gotovo, da bo izključen iz šole, nima ničesar več iskati v mestu. Že jutri se bo odpeljal oče na deželo k znanemu kmetu in se bo zmenil z njim, da ga bo vzel v službo kot hlapca. Zunaj na deželi pri delu si bo že izbil vso objestnost in razvrtnost iz glave. Za to mu je porok on, njegov oče.

Francetova smrt in pogreb

Ubogemu Francu ni stopil nasproti človek srca, ki bi mu pomagal z nasvetom v njegovi težki uri. Ponoči so našli železničarji na železniškem tiru grozovito razmesarjeno truplo — bil je Fran Srokowski. Poslovilna pisma na starše in na profesorje so ponovno razodela bolečine samote, ki je je bil deležen, in grdo ravnanje z njim.

Na dan pogreba so korakali za Francovo krsto v strnjeni vrstah učenci in učenke vseh šol v Przemyslu. Mimo tega so bile zastopane skoro vse mladinske organizacije vseh političnih strank. Po pogrebu se je razvil prevod, ki je odkorakal pred gimnazijo, v katero je hodil Franc. Gimnazijci so s kamenjem razbili vsa okna. Več mladeničev je vdrlo v poslopje in uničilo v nekaj minutah vso opravo v pritrilju. Prišlo je do spopada s policijo, pri čemer je bilo mnogo dijakov ranjenih.

Večja gruča demonstrantov je odšla na dom profesorja matematike in tudi tu pobila vsa okna. Demonstranti so vdrli celo v stanovanje in razbili pohištvo. Profesorja so hišnik in dva policijska stražnika z največjo težavo rešili, da ga niso linčali. Vendar ga niso mogli obvarovati pred hudimi poškodbami. Naslednjega dne so bile vse šole zaprte. Uvedena je stroga preiskava, ki ima raziskati vse dogodke.

Zverinski umor 19 letnega mladeniča

Neznane prerezal abiturijentu grlo in mu nato odrezal spolovila. — Oče stražil truplo svojega sina, ne da bi ga spoznal.

Zverinski umor 19-letnega abiturienta Helmuta Daubeja v Gladbecku je vzbudil v vsej zapadni Nemčiji ogromno senzacijo. Okoliščine, v katerih je bil izvršen, so skoro edinstveni v nemški kriminalni zgodovini.

Smrti klci na pomoč

Helmut Daube se je te dni udeležil komerca nekoga dijaškega društva v bližnjem mestecu Bueru. Pozno ponoči je zapustil veselo družbo in se napotil domov. Okoli 2.30 zjutraj so Daubejevi slišali, ki stanele v svoji vili na Hesselški cesti zaslišali klic na pomoč.

Daube, gimnazijci ravnatelj v Gladbecku, je vstal in pogledal skozi okno na cesto. Opazil je dva moška, ki sta si pravkar rajbolj rvala. Misleč, da gre za dva pijanca, se je ravnatelj Daube mirno zopet vlegel k počitku. Nekaj minut pozneje je slišal poslednji klic na pomoč.

»Za božjo voljo, to je vendar moj sin!«

Ob 5. zjutraj se je začelo v Daubejevi vili močno zvonjenje. Zunaj so stali rudarji, ki so bili na poti na jutranje delo. Povedali so, da so našli pred vilo v veliki masi krvi truplo. Ker so morali točno priti na posel in niso imeli časa, da bi se zanimali za neznanega, so prosili ravnatelja Daubeja, naj bi on obvestil policijo o dogodku.

Daube je prevzel skupno s sosedom, ki je prihitel pogledat, kaj pomeni zvonjenje, že ob trupu in poslal svojo služkinjo na bližnjo policijsko stražnico. Zaradi slabega vremena jokati. Morda ima davico, ker je tako nenaravno rdeč. To je zelo nevarna bolezen za odrasle. Prav za prav je brezobzirnost, ako pride kdo med tuje ljudi z otrokom, ki je zbolel na davico. Sploh, koliko bakterij je v tej sobi! Sicer jih ni videti — ker so premajhne — toda vsak jih vonja. Kdo ve, kaj manika bledemu mladeniču tam v kotu? Zelo nervozen je. Večkrat je že odprl cigaretno dozo in jo zopet spravil. Dragi, kaditi že ne boš smel več!

Pred menoi sta le še dva.

Dekle na divanu si pudra nos. To je frivolno. Tu vendar ni zabavni lokal. Sedaj mora kašljati. Prav je. Ima lene noge — toda tu ni kraj. Ne, gospodična, tu ni kraj! Tu je vsak zaposlen sam s seboj, s svojimi bolečinami in težavami. Tu vlada grenka življenska resnost. Lepe noge in take stvari — To je odvč. Frivolno. Skoraj gotovo je letična, kljub temu si pudra nos! Sedaj je postala nenkrat blede, ker je na redu. Lahkomisljeni spoli!

O, Bog, naslednji sem jaz! Strašno je to čakanje. Kdo ve, kaj bo zdravnik ugotovil! Kolikokrat misli kodo, da si je ranil samo mezinico, nato pa pride ugotovitve, da je rak! Pogledal bom ta čas liste. »Pariška moda« 1925. fe! Take mumije! »Meggendorfer« 1913...

Sedaj sem na vrsti!

Človek je tako pomiren, ako je bil pri zdravniku, ki se zanima za vse, vrašale koliko kadiš in tako naprej. Potem dobiš recept in čutiš, da nisi zamuščen.

O, to je lepo dekle iz zdravniške čakalnice. Zelo čedno. Skušal jo bom pozdraviti, saj se takorekč poznava!

★

»Gospod zdravnik, ali ne bi mogli malo znižati svojega honorarja? Moj mož je bil namreč tisti, ki je prinesel hrpo v ta okraj.«

z njim odpravil tudi proti domu. Po Hausmannovi izpovedi se je Daube že po kratkem času poslovil od njega, ker se je hotel poslužiti bližnjice. Na čevlji, ki jih je imel Hausmann kritično noč, je našla polica krvave sledove. Hausmann je izjavil, da so od neke matke, ki mu je skočila na pot in jo je ubil. Kemična preiskava bo ugotovila, ali so ti sledovi od človeške ali živalske krvi.

Obtežujoče za Hausmanna je, da je pri svojih tovarših na glasu kot homoseksualec. Poizvedovanja so dognala, da trpi Hausmann na sadizmu, ki je posebno razvičen iz tega, da je v zadnjem času zaklal veliko število mačk. V umorjenčevih rokah so našli šop las, ki jih je pri rvanju izpulil svojemu morilcu. Tudi te lase bodo kemično preiskali, če so Hausmannove. Za sleditev morilca so oblasti razpisale nagrado v znesku 13.000 Din.

Namestu postnega razmišljanja

Po prvem aprilu

Včeraj, na dan 1. aprila, je bil zakončen proračun. Proračun uskončen na dan 1. aprila! Zaradi starega običaja, da dan 1. aprila varamo svet, je bil pri nas uveden običaj, da 1. aprila stopa v veljavo državni proračun. In tako vlada na vse ugovore, da je proračun v deficitu, da je nerealen in da je saniranje naših financ samo povečalo finančno krizo, lahko mirno reče: — 1. april!

Je pač star običaj, da na dan 1. aprila delamo šale. Vlada ima še posebno dolžnost, da neguje »narodne običaje« ...

Največjo šalo je nedvomno pripravila državni uradnikom. Mnogi uradniki so včeraj politiki k blaginam, da dvignejo svojo mizerno plačo. A blaginik je pogledal na dolgi seznam in je v radosti, da se mu nudi prilika počastitve starega običaja, dejal z nasmehom: — 1. april! ...

Gresniki pred blaginjskim okencem so zazeleneli od strahu in jeze. Niti slutiti niso kakšno spretnost im je pripravila vlada ...

V ostalem, če vzamemo tako soločno, ni 1. april niti malo nenavaden dan. Za nas vsaj ne! Druget je nenavaden zato, ker lahko laže in nalaže vsakogar. Pri nas se laže sleherni dan. In se laže tako, da za 1. aprila laži sloh nič več ne ostane.

Mnogo nevarneše bi bilo, če bi pri nas bilo z zakonom določeno, da se mora na dan 1. aprila govoriti samo resnica. V tem primeru bi v naši državi nastala pravcata revolucija. Kaj vse bi politiki izpovedovali drug proti drugemu in kaj šele bi ženske rekile možem, možje ženskam in ženske svojim prijateljem! ...

Bag nas varuj! Ne, ne! Bolje je, da se lažemo samo na dan 1. aprila, kakor je bilo to dosedaj in kakor naj to ostane. To bo v interesu domačega mira in v interesu ugleda države.

Novorojenčki

Mati se je že zvečer slabo počutila. Oče je šel po telo in zdravnika.

— Ne bo nič hudega! je rekel zdravnik. — Zaukrat se ni še ničesar bati.

Mali Tonček je bil precej v skrbeh. Kako tudi ne, njegova mati je zbolela!

Ko je naslednjega dne vstal, je že bil zdravnik v skrbno zaprti sobi, kjer je ležala njegova mati. Nikogar ni pustil notri. Samo teto.

— V šolo pojdi! ga je silil oče. — Glej, da ne boš šole zamudil! ...

Toda Tonček se ni nikamor mudilo. Naenkrat se odpro vrata, in na pragu se pojavi teta z otročjem.

— Hvala Bogu! je rekel oče. — Da je bilo vse po sreči!

Par minut kasneje vstopi še zdravnik z malim otročjem.

Oče ga ni kaj prijazno pogledal. Še celo jezen je bil Tončka, ki je zagrabil za lase in siknil:

— V šolo, smrkavec, pravim! Boš še šolo zamudil!

In res jo je zamudil. Prišel je celo pol ure pozno.

— Kje si pa bil? — ga je vprašala učiteljica.

— Nisem mogel prej priti, je odvrnil Tonček. — Pri nas dobivamo otroke. Dva sem že videl. Bog ve, koliko jih bo, ko bom prišel domov! ...

Moda in pleša

Moda je huda diktatorica. Predpisom mode se mora vsak pokoriti.

Pred kratkim se je glasilo njeno povelje: — Kakšne lase imaš, take barve naj bo tvoja obleka!

Živel je oče, ki je imel dve moderni hčeri in moderno ženo.

Odpravili so se na veselico.

Mati, ki je imela malo sivkaste lase, je bila v pepelkasti obleki.

Starejša hči je bila rjavolaska. Bakrenoredeča obleka se je kaj lepo prilagala njenim rdečkastim lasem.

Mlađa hči je bila črnolaska. Kakor kraljica noči zapeljiva je bila v svoji črni zametasti obleki.

— To je moda, tako zahteva moda! so pojasnjevali začudenemu očetu. — Kakršni lasje, tako obleka ...

Oče je debelo pogledal, sedel v kot in ubupano rekel:

— Le pojdite same, jaz ne grem nekamor!

— Zakaj pa ne? — so za vrašale začuden.

— Nočem, da bi me zaprli zastran nemorale! — je odvrnil in se pogladil po svoji plešasti glavi.

Klerikalne volilne metode

St. Jur ob Taboru, 1. aprila.

Danes so se vršile v naši občini nove občinske volitve, ker so bile prve volitve na zahtevo klerikalcev razveljavljene. Klerikalci so sedaj napeli vse truno, da bi popravili svoj prvi poraz. Na pomoč so poklicali celo nazarske frančiškane, da so pomagali pobitati »veri in cerkvi nasprotno stranko«. Da bi nalovili čim več kalinov, so postavili poleg oficijelne liste SLS še posebno listo pod obrtniško firmo. Na ta način se jim je res posrečilo, da so dobili večino. Rezultat volitev je bil namreč naslednji: 1. SLS 175 glasov, 2. obrtniška lista 49 glasov in 3. skupna, napredna lista, 180 glasov. Ker sta bili obe klerikalni listi vezani, so dobili klerikalci 10 mandator, naprednjaki pa 7.

Pri zdravniku

G. Ujehlv.

V slučajnem skupnem bivanju med ljudmi so položaji, ki vzbujajo družabnost: n. pr. železnica, kopališče, meddržavna tekma. So pa tudi položaji, ki uklenejo posameznike v železno izolacijo in napravijo iz njih samotarije. N. pr. družabni klubi in zdravniške čakalnice. Prvih se lahko izogne vsak, toda k zdravniku pride vsak preje ali pozneje. Ni treba, da je kdo hipohondr. Lahko se zgodi, da požre ribjo kost, ali si zvije nogo, če skoči pri polsedici iz tramvaja.

Treba je iti k zdravniku. Predpokol je čakalnica. Na trkanje ne odgovori nihče. Človek ima priletno misel, da je prvi pacient. Toda v čakalnici jih je že sedem. Na poziv zdravnik ne odgovori nihče, ali pa najzen pozdrav ne odgovori nihče, so vsi pa kar tako do dolgočasia. Seveda so vsi naslonjači zasedeni. Prost je le še trd stol ob steni. Nani jo treba sedeti in čakati. Čakanje je vedno mčno. Posebno mčno, ako je ono, na kar se čaka, zelo mčno.

Rdeča (ali zelena) garnitura iz pliša je klslo zaprašena. Pohištvo je nesimpatično in nerodno. Ravnotako tuje rodbinske fotografije na stenah. Tudi umetnosti ne manjka: na stojalu kmečki lonec iz flovice. Kmet trdi nabrže na zobeh. Kai drugega naj predstavlja pisana slika na loncu?

Dobro, to je reklama! Kako srečen bo kmet, ko mu bo izdri zdravnik nesrečni zob! Toda kaj naj pomeni razzalena mima nad oslepelim zrcalom? Zakaj ni oblečena dostojno? Koletno gleda naravnost na zastore, ki skrivajo vhod v naisvetlejšo. Vrata so nevidljiva. Ali si morete predstavljati ordinacijsko sobo, čile vhod ne bi bil zakrit z zastori? Jaz ne. Vrata so premalo skrivnostna. Za zastore se skriva tajnost. Skozil preproge ne pride noben vdih iz dozdnevne mučninke. Včas se preproge premaknejo, pokaže se roka in čuje se glas: »Kdo pride na vrsto?« Za njim izgine eden nesrečnežev. Za vedno. Ne vrne se več. Nihče ne more poročati. Kakor pri smrti. Poseben izhod iz ordinacijske sobe je namreč tudi bistven del poklica. Motite se, ako mislite, da je ta izhod zato, da morejo k zdravniku protekcionisti. To mora biti, ker podeljuje zdravniku dostojanstvo, pacientu pa zaupanje. Nikdar ne bi šel k zdravniku, če bi se moral vrniti skozi ista vrata. To bi bilo tako, kakor če bi gledališki igralec prišel na oder iz gledališke dvorane.

Pred menoi so še štirje. Nekdo trka. Mati z otrokom v naročju. Treba ji je napraviti prostor. Seveda na naslonjaču. Zakaj nihče ne vstane? Kako nesocialni so vendar ljudje. Uboga mati z bolnim otrokom ... Sedla je na stol pri oknu. Vem, da se bo otrok takoj pričel

Otvoritev hazenske sezone v Ljubljani

V Ljubljani igra Hermes proti Slovanu neodločeno, Jadran pa s težavo premaga Slavijo. V mariborskem okrožju se je zaključilo prvenstveno tekmovanje in je postal prvak ISSK Maribor. — Ilirija v Celovcu. — Lepi uspehi beograjskih klubov proti Dunajčanom in Budimpeščanom. — Češkoslovaška vodi v mednarodnem pokalnem tekmovanju. — Predanič (ASK) državni prvak v cross countryju, pri katerem zasede Slapničar (Primorje) drugo mesto.

Poraz prve in zmaga druge družine Ilirije

Prvi hazenski tekmi, ki sta se včeraj vršili na prostoru Ilirije med zagrebškim Askom in Ilirijo, sta privlačili na igrišče razmeroma številno publiko, ki je temperamentno zasledovala potek obeh tekmi. Pričakovane naše sportne publike, da bi videla v igrišči tako ostrih, da sta obe igri postali mestoma vse prej kakor pa propagandna za ženski sport. V tem pogledu je ASK popolnoma razočaral. Mislimo, da bi igralke, tehnično in faktično tako popolne kakor so one prve Askove družine, mogle opustiti tako ostro igro. S tem bi za propagando vžene neprecenljivo mnogo storile. Oba nasprotnika sta dokazala, da imata za seboj marljiv zimski trening ter da razpolagata z izvrstnim igralškim materialom. Igralo se je v silno ostrem tempu, katerega je dirigiral ASK. Obe igri sta nudili nebroj skrajno napetih momentov, zlasti pred golom, katere pa sta po večini razčisti dobro delujoči obrambi. V splošnem se je opazilo zlasti pri prvih družinah, da imata nasprotnika najboljšje moči v ožji obrambi odnošno v krilski vrsti.

Ilirija rez. — ASK rez. 4:3 (0:2)

Tekma je nudila dober sport, le žal da je obramba ASK s svojo ostro igro pokvarila užitek, ki bi ga sicer imela publika pri tej tekmi. Poedine igralke so pokazale več dokaj visoko tehnično znanje. Družina ASK-a je imela svoje najboljše moči v vratarici, bivši igralki prve družine, ki ima veliko rutino, ki jo usposablja tudi za najtežje tekme. Absolutno sigurna je v visokih streljih. Nič manjšo zaslugu na dobrem rezultatu ima branilka Kosova, ki nam je v dobrem skloninu še iz tekem, katere je odigrala v Ljubljani za Hajduka. Družini Ilirije se je močno poznalo, da je prvič na terenu. Oster tempo ji je delal mnogo preglavice. V splošnem pa se je družina pokazala v najboljši luči. Tehnično je svojega nasprotnika znatno prekašala, ni pa mogla izrabiti te prednosti zbog svoje fizične slabosti. Glavni oslon ima v nakadu, kjer je zopet briljirala mala Elza. Glavna liha tehnično in tudi taktično sicer dobrega napada je pomanjkanje dobrih strelcev. Mnogo pozornosti je vzbudila vratarica, ki obeta postati izvrstna moč.

Scortale so za ASK: Pavič 2, Zdenka 1. Sodnik g. Vončina nesiguren zlasti v pogledu foul.

ASK : Ilirija 8:7 (4:2)

Družina ASK-a je vsakokrat pomenila za ljubljano sportno simpatijo, to pot ni povsem zadovoljila. Pokazala je sicer tehnično kakor tudi taktično igro, posluševala pa se je pri tem preveč svoje fizične sile. Družina jo koristno kombinacijsko igro ter razpolaga z izvrstnimi strelci. Najboljšo moč je imela v vratarici. Igrala je v formi, v kakršni smo le redko videli kakor vratarico.

Ilirija je v tej igri ponovno pokazala, da upravičeno nosi naslov našega prvaka. Njen start je bil zadovoljiv. Dasi v oslabljeni postavi je bila svojemu nasprotniku popolnoma enakovredna. Bila je velik del igre v premoči ter je imela več od igre. Največje in najtežje delo je opravila krilski vrsta Tratinč — Schiffrer, ki je tvorila skoro neprodoren zid. Napad v tej sestavi bi moral biti pri dobri taktični igri nevaren tudi najtežjim nasprotnikom. Dobro se je obnesla tudi branilka. Nesigurno pa je bilo zasedeno mesto vratarice, kjer je morala uskočiti branilka Boža. Po včerajšnji igri sodeč more Ilirija mirno pričakovati prvenstveni boj.

Scortale so za ASK: Setina 3, Tomljenovič 2, Radovič 3. Za Ilirijo Jermol 4, Bernik 3.

Sodnik g. Keresztury dober, uerazumljivo pa nam je, zakaj ni priznal v drugi polovici Iliriji krasnega gola, ki se je odbil od notranjega droga vratarici v roke.

Nogomet

Nogometno prvenstvo v Ljubljani

Včeraj sta se odigrali na igrišču Primorja dve prvenstveni tekmi, ki pa nista nudili večjih zanimivosti. Najbolj interesantna je bila tekma med Hermesom in Slovanom, ki pa je proti pričakovanju izpadla neodločeno. V naslednjem kratka poročila:

Hermes : Slovan 1:1 (1:1)

V tej tekmi je Hermes iznenadal. Res je sicer, da je tehnično nadkriljeval Slovana, toda grešil je mnogo v taktičnem pogledu. Napadalna vrsta zadržuje predlogo žogo ter ne izrablja ugodnih in primernih situacij. Tudi je moštvo prevzelo neplodno visoko igro od Slovana, katerega moštvo pa je fizično močno razvito in mu visoka igra bolj prija.

Slovan je igral z veliko, v momentih celo z preveliko gorečnostjo. Zeleli bi, da se moštvo odvadi res preostre in nevarne igre. Veliko bolje bi bilo v vsakem oziru, če bi igralci polagali važnost na tehnično stran. V ostalem se je Slovanova enajstovrstna borila s precejšnjo srečo, v drugem polčasu je bila celo v premoči in izdržala odprto igro tudi z 10 igralci, ko je bil upravičeno izključen srednji napadalec.

Sodil je dobro g. Deržaj.

Jadran : Slavija 1 : 0 (0 : 0)

Tudi v tej tekmi je igral Jadran šibko vlogo, nasprotno je Slavija ponovno iznenadila s svojo živahno igro. Napadalna vrsta je ono Jadrana celo v kombinatnem oziru nadkriljevala.

V prvem polčasu je Slavija imela več od igre, toda vsled slabih strelcev forward ni mogla tega izraziti v golih. V tem delu je Jadran predvedel raztrgano in visoko igro. Če hoče, da se v formi zboljša, bo moral marsikoga od igralcev izmenjati z močnejšimi. Posebno šibki v napadnih vrsti so bili Perko, Jamnik in Rape,

ki je tako iz forme, da je bil večkrat celo na poti ostalim.

V drugem delu igre je igral Jadran bolj kompaktno, toda kljub temu ni zaslužil zmage. Napadi so se vedno menjavali, dokler se ni Perko posrečilo iz prostega strela doseči vodstvo, pri čemer niso krivdo Slavijin vratar.

Igro je predčasno zaključil sodnik g. Setina, ker desna zveza Slavije ni hotela po izključitvi zapustiti igrišča. V ostalem je sodil tekmo objektivno in strogo.

Hermes rez. : Slovan rez. 6 : 1

Upravičena zmaga boljše rezerve.

Zaključek nogometnega prvenstva v mariborskem okrožju

SK Ptuj : SK Svoboda 2 : 1 (0:0)

Ptuj, 1. aprila. Tukaj se je danes odigrala zadnja prvenstvena tekma mariborskega okrožja. Boljšo moštvo SK Svobode je moralo kloniti SK Ptuj, ki se je boril z večjo srečo ter s tem dosegel tretje mesto v prvenstveni tabeli.

V prvem polčasu je bila igra precej odprta. Svoboda je zadržala eno enajstmetrovko. V drugem polčasu drseže Ptuj po levi zvezi v 15 min. vodstvo. V 25. min. zvišala Prelog na 2 : 0. Svoboda zastrela še dve enajstmetrovki. V 35. min. pade edini gol za Svobodo, ki je bil lasten gol Ptuja. Svoboda je do konca v premoči, vendar pa ne more doseči uspeha. Sodil je g. Franki.

Prvak mariborskega okrožja je torej postal I. SSK Maribor.

Ilirija : Austria (Celovec) 1:1 (0:1)

Celovec, 1. aprila. Danes je gostoval tukaj prvak LNP Ilirija, ki je proti Austriji dosegel z 1 : 1 (0 : 1) neodločen rezultat. Ilirija je odpotovala iz Ljubljane še le v nedeljo zjutraj ter je prispela v Celovec ob 12.30. Ker je tekma pričela že ob 14. uri, je brezdvomno, da je Ilirijanom potovanje še ležalo v nogah.

Tekmi je prisostvovala za Celovec lepo številna publika. Prisotna sta bila tudi jugoslovanski konzul in podkonzul.

Austria je pokazala precej primitivno igro. Vendar je domače moštvo igralo izredno požrtevno in hitro, čeprav nekoliko preostro. Omeniti bi bilo vratarja, levega branilca in krilce.

Ilirija je po sistematični in skupni igri ter v tehničnem pogledu zelo nadkriljevala domačino. Njena premoč na polju nikakor ni izražena v rezultatu, ker bi Ilirija brezdvomno zaslužila zmago. Neodločen rezultat je predvsem zakrivila mehka igra ljubljanskega moštva, predvsem napadalne vrste.

Tekma se je razvijala ob stajni premoči Ilirije, vendar pa se Ilirijanska napadalna vrsta ni prav znašla na nekoliko kratkem igrišču. Kljub svojim sporadičnim ofenzivam in premoči gostov, je Austria v prvem polčasu dosegla vodstvo. V drugem polčasu izravna Šiška z razantnim strelom. Nato sledi dokaj odprta igra; proti koncu pa je Ilirija trajno, toda brezuspešno v ofenzivi.

Mednarodne tekme v Beogradu

Beograd, 1. aprila. V soboto in nedeljo sta gostovali v Beogradu dve inozemski moštvi, in sicer dunajski Simmering in budimpeštanski Nemzeti. V soboto je Juzo, slavija porazila Nemzeti s 4 : 2 (1 : 1). Danes pa je Jugoslavija zmagala nad Simmeringom z 2 : 0. BSK pa je odpravil Nemzeti s 4 : 1.

Prvenstvo v Zagrebu

Zagreb, 1. aprila. Od današnjih prvenstvenih tekem je bilo omeniti naslednje: Gradjanski : Železničari 2 : 0 (0 : 0), Concordia : Viktorija 2 : 0 (2 : 0), Croatia — Derby 3 : 1 (1 : 1).

Češkoslovaška : Avstrija 1:0 (1:0)

Dunaj, 1. aprila. Danes se je vršila z velikim zanimanjem pričakovana nogometna tekma med Češkoslovaško in Avstrijo, ki je končala s tesno zmago Češkoslovakov. Češkoslovaki sicer niso bili boljši od Avstrijev, vendar pa so znali obdržati vodstvo, ker so se po odmoru omejili skoro samo na obrambo. Prisotnih je bilo 53.000 gledalcev. Policija je morala prepovedati pristop velikega števila občinstva, ker je bilo igrišče popolnoma zasedeno. Zmaga je za Češkoslovake tem bolj važna, ker šteje ta tekma k mednarodnemu pokalnemu tekmovanju. Češkoslovaki so s to zmago dosegli enako število točk kot Italijani, vendar pa je njihova goliferenca boljša, vsled česar so zasedli prvo mesto. Avstrija ostane še dalje na četrtem mestu pred Švicco.

Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah:

Češkoslovaška: Planicka (Slavija), Perner (Sparta), Hojer (Sparta), Hajny (Sparta), Kada (Sparta), Čarvan (Viktoria), Srba (Viktoria), Stepan (Vrbovice), Silny (Sparta), Puc (Slavija), Kratochvil (Slavija).

Avstrija: Franzl (Admira), Janda (Admira), Blum (Vienna), Chloupek (FAC), Hummberger (FAC), Geyer (Austria), Siegl (Admira), Klima (Admira), Stoiber (Admira), Schall (Admira), Wessely (Rapid).

Avstrijci so v drugem polčasu igrali boljše kot v prvem. Vratar Franzl ni napravil nobene napake, branilci pa sta znala, ako sta že zagrešila, to tudi hitro popraviti. Krilci so igrali z menjačnim uspehom. Nikakor pa se ni mogel znajti napad. Zlasti Siegl je pokvaril mnogo ugodnih šans. Vsekakor je avstrijska napadalna vrsta preveč kombinirala.

Pri Češkoslovakih je treba omeniti predvsem dobro obrambo. Najboljši mož je bil Perner, ki je to got igral tudi zelo fair. Napadalna vrsta Češkoslovakov je bila na

vsak način bolj energična kot avstrijski napad.

V 15. minuti se je tekma za eno minuto prekinila v znak žalosti zaradi smučarske nesreče na Somblicku. V 35. minuti je Silny zabil edini gol tekme.

Sodil je belgijski, sodnik Langenus.

Praga : Dunaj 1:1 (0:1)

Praga, 1. aprila. Današnja medmestna tekma med Dunajem in Prago je končala neodločno z 1 : 1 (0 : 1). V prvem polčasu so bili Dunajčani boljši, v drugem pa so pričeli napadati Pražani. Kljub temu se je Dunaju posrečilo v drugi polovici izravnati. Za Prago je zabil gol Soltys, za Dunaj pa levo krilo Giebisch. Tekmo je gledalo 12.000 ljudi. Sodil je domačin Cejnar.

Lahka atletika

Cross country za prvenstvo države

Zagreb, 1. aprila. Danes se je vršil v Maksimirskem parku cross country za državno prvenstvo, katerega se je udeležilo 28 tekačev in sicer 5 iz Ljubljane (3 Ilirija, 2 Primorjaša), 2 iz Maribora, ostali pa iz Zagreba. Praga je bila dolga 10.000 m.

Tekači so prišli v naslednjem redu na cilj: 1. Predanič (ASK) 37 min. 34 sek. 2. Slapničar (Primorje) 60 m za prvim, 3. Koren (Gradjanski) 10 m za drugim, 4. Vasek (Maribor) 10 m za tretjim, 5. Kralj (Maribor) 10 m za četrtem, 6. Zgur (Maribor). Dalje so prispeli na cilj kot 11. Perko (Primorje), kot 12. Režek (Ilirija), kot 13. Tinta (Ilirija) in kot 17. Kumer II. (Ilirija).

Moštva so se plasirala nastopno: 1. Hašk 15 točk, 2. Gradjanski 22, 3. Marathon 25, 4. Ilirija 30, 5. Concordia.

V stoletju radija

Mojster koncertira. (»Life«)

Križev pot francoskega duhovnika

Te dni je poročalo »Jutro« o smrti vzglednega francoskega duhovnika in demokratskega poslanca Lemirea, ki je vse svoje življenje uravnal po pravem krščanskem načelu ljubezni do bližnjega.

List »Réveil du Nord« ki izhaja v Lille, je pisal ob njegovi smrti med drugim: Čeprav je bil katoliški duhovnik, ki je vestno izpolnjeval svoje dolžnosti, vendar se je upal nastopiti kot demokrat in republikanec proti monarhističnemu generalu de Franchevilleu, ki je bil njegov nasprotnik v volilni borbi. Klerikalno čašposaje ga je silovito napadalo, nadškof mu je pretil z raznimi kaznimi, toda Lemire je v soglasju s svojo vestjo nadaljeval svojo politično pot. Prvič je zmagal leta 1898, ter je nato vedno obdržal svoj mandat. Njegov slučaj je bil tudi povod, da je papež Leon XIII. v svojih znanih enciklikah proglasil, da more biti dober katoličan tudi republikanec. Po smrti papeža Leona XIII. ga je pričel nadškof v Cambrai znova oregonati. Uradni škofijski list je priobčil v februarju 1912 nadškofov odlok, da ne sme več kandidirati. Lemire je bil v težavnem položaju, toda vztrajal je kljub vsem oviram. Ker je ponovno kandidiral, ga je nadškofijski konsistorij črtal iz imenika častnih kanonikov ter je izrekel nad njim interdikto. Ko je hotel Lemire neke nedelje v romarski cerkvi Saint Gowaert v Flandriji brati mašo, ni našel potrebnih cerkvenih oblačil. Upravitelj cerkvice je bil osemdesetletni svečenik in njegov prijatelj, ki pa je izginil, tor se ni hotel zameriti škofu. Ker ni mogel sam brati maše, je želel vsaj prisostvovati maši, toda vsi navzoči duhovniki so rajši odšli, kakor pa da bi izpolnili njegovo željo. Ko je dobri Lemire vse to videl, je pokleknil pred oltar in lokal...

Specijalni artistični atelje za črko slikarstvo

Pristou & Bricelj

LJUBLJANA, Resljeva cesta št. 4 — Sv. Petra cesta št. 39. — Telefon 2908.

Čudni svečeniki

V zadnjem času se je pričel med katoliškimi in pravoslavni svečeniki na Poljskem pokret za prestop iz ene cerkve v drugo. Katoliški duhovniki prestopajo v pravoslavno, pravoslavni pa v katoliško. Pravoslavna sinoda je zato sklenila, da se more pravoslavni svečenik sicer vrniti v svojo vero, toda le kot navaden vernik, ne pa več kot duhovnik. Senzacionalen je primer svečenika Leona Tihovskega iz Kostomlota, ki je pisмено prosil pravoslavnega metropolita za soplemen v pravoslavno cerkev. Svoj korak je pojasnil tudi s posebnim pismom na prosvetno ministrstvo. Toda hitro se je skesal ter je poslal katoliškemu škofu izjavo, da je spremenil vero v popolnoma pijanem stanju. Škof se ga je usmili, ga sprejel nazaj v katoliško cerkev, čenem pa je odredil, da ne sme več na svoje župnijsko mesto v Kostomlotu in da ne sme več piti....

Ali ste se že naročili na „Ponedeljek“?

Prvi april in cvetna nedelja v Ljubljani

Neverjeten učinek novinskih senzacij. — Bridka presenečenja na dvorišču pri Figovcu. — Nedelja brez policijske kronike.

Ljubljana, 1. aprila.

Bila je danes cvetna nedelja, kronana z izrednim slovesom: padla je na dan 1. aprila. In v tem skupnem znamenju, da se je s proslavljanjem vseh cvetnih simbolov pomladi proslavljala tudi hudomušnost in razposajenost, ki jo prinaša stari narodni prvoaprilski običaj, je današnja nedelja navzlic čmernemu vremenu potekla nenavadno živahno in veselo.

Ze nekaj dni veje po Ljubljani topel pomladanski vetrič, ki prinaša v srca premaženih in po raznih proračunskih preizkušnjah prestrašenih ljubljancev nekaj nove temperature, nekaj veselja in preropenja. Navzlic temu, da se je ravno današnje nedeljsko jutro porodilo zopet v megli in puščobni sivini, je Ljubljana bila že zgodaj pokonci. Nežna mladež se je pripravljala, da se s svojimi pestro okrašenimi butarami odpravi v cerkev in se spet po lepi paradi vrne domov z »žegnanim« lesom, ki nas varuje strele, treska, groma in tudi potresa.

Dopoldanski dirindaj je bil po ljubljanskih ulicah nenavadno živahen. Promenada po Aleksandrovi in Šelenburgovi ulici je nudila prav pestro kinematografsko revijo najnovejše mode in najnovejšega bogotno se razvitaločega ženskega pomladka, ki se pokaže na cvetno nedeljo, kakor so se pred par dnevi pokazali oni fantje, ki so s harmoniko in veselo popevko korakali v vojašnico, služil kralja Aleksandra...

Bilo je danes živahno v Ljubljani, toda ne samo po zaslugi nedelje, temveč v daleko večji meri po hudomušnih šalah 1. aprila. Prav neverjetno je učinkovala »Jutrova« aprilška šala.

Pred Figovcem — kakor je bilo pisano v »Jutru« — so se že tekom dopoldne zglasili radovedneži, ki so na vsak način hoteli videti ono velikansko svinjo z osmimi nogami. Hlapec na dvorišču je imel mnogo opravka, da je z dvorišča zavržal zastojarske radovedneže, češ:

— Gospod župnik Poderbajs so dejali, da jo pripeljejo šele popoldne ob 3. s tovornim avtomobilom...

Popoldne ob 3. je pred »Figovcem« gomazelo ljudi. Prišli so celo iz ljubljanske okolice s kolesji, kolesi in motokikli. Vse črno je bilo tam pred »Figovcem«, da se je policaj kar mugal in ga je malone zadela kap — in so se v kavarni »Evropic« tako kihal, da so domala z nosovi razbili šipe — in se je birt Matevž znašel v taki zadregi, da je z avtom pobegnil v Šiško in dal za par šetanov ljutomerčana...

Strašna tragedija tuberkulozne družine

Mlada mati s tremi otroci se zastrupila s plinom. — Pretresljivo poslovljno pismo na mater, brate in sestre.

Na Dunaju so našli te dni 29letno šiviljo Adelo Molikovo z njenimi tremi otroci: 7-letno Adelo, 3letno Ottilio in 2letnim Karlom, mrtvo v njenem, s plinom napolnjenem stanovanju. Preiskava je doznala, da gre za pretresljivo družinsko tragedijo. Molikovi je umrl po dolgem bolehanju lani meseca avgusta mož Oton Molik, po poklicu krojaški pomočnik, in sicer za tuberkulozo. Ker so il nenadoma zboleli za jetiko tudi njeni otroci, ki so il bili edino veselje, je nesrečna žena sklenila, da odide prostovoljno v smrt.

Da se je pripetilo nekaj strašnega, je prva opazila sestra pokojnice, ki je, kakor običajno, prišla k Adeli, da il pomaga pri njenem delu. Na svoje največje začudenje je našla stanovanje zaprto in se il na njeno ponovno trkanje tudi ni nihče odzval. Ko je začutila smrad po plinu, so jo obšle zle misli. S pomočjo sosedja Havelke je vstopila v stanovanje, odkoder je oba vrzel nazaj plinov puh. Slednjič se ila je le posrečilo, da sta odprla vsa okna. Molikova je ležala skupaj z otroci v postelji brez najmanjšega znaka življenja. Na mizi je ležalo poslovljno pismo, naslovljeno na mater, brate in sestre, iz katerega je bilo razvidno, da je Molikova izvršala samomor v največji duševni deuresili.

Pismo se glasi:

Preljuba mati, bratie in sestre! Odpuštile mi moj korak, ki sem ga naredila. Ne obsojite me! Nič več nisem mogla vzdržati. Noč in dan sem premišljevala in čim deli sem razmišljala, tem bolj trden je bil moj sklep, da se z otroci poslovljam od tega sveta. Kaiti kaj sem imela od svojega življenja?

Prav ničesar! Vsa dolga leta nič

drugače ko revščino, kreg, skrb in še marsikaj. Tako sem postala trudna in zmučena, da nisem nobene želje več imela, ko one po miru in počitku. To pa morem edino doseči, če naidem s svojimi otroci odrešitev. Predraga mati, bratie in sestre! Prosim vas, ne jezite se name, temveč hvalite boga, če se mi je posrečilo...

Jaz v resnici nisem poznala nobenega veselja. Veselo smeleme sem že davno pokopala. Ne smete misliti, če sem se tudi kdaj smejala ali šalila, da je prišlo od srca, o ne! Vse je bilo je prisiljeno! Kar se tiče mojih otrok, tudi niso ničesar imeli. Ali ni torej bolje, da jih vzamem s seboj? Nočem, da bi postali komu v napoto. Nihče ni kriv moje usode! Nasprotno, pri svojih sestanovalcih sem preživela marsikatero veselo uro.

Otti in Deli se veselita, da prideta k očetu, ker sem ila privoedovala, da se bomo kmalu videli. Katzi položite k meni v krsto, če mogoče, ilh denite doma na mrtvaški oder, da bodo imeli vse lepo za slovo. Predraga mati, bratie in sestre! Najpršičneje se vam zahvaljujem za vse, kar ste mi dobrega izkazali, in vas vnovič prosim, ne bodite hudji name, kaiti, pri Bogu, jaz nisem bila nikdar zla, ne s svojimi otroci, ne s kom drugim. Da je tako daleč prišlo, je resnično moja usoda. Bodite mi pršično pozdravljeni! Vas poljubila vaš nesrečna hčerka in sestra

Adela.

Trupla žene in treh otrok so pustili v stanovanju in ilh na željo pokoinice položili na mrtvaški oder.

Pogreb se je vršil v soboto popoldne ob veliki udležbi sočustvujočera občinstva.

O dogodku avizirana komisija pod vodstvom policijskega zdravnika dr. Zorjana je ugotovila smrt. Ker so vsi potokani oživljenja ostali brez uspeha, so mrtlica odpeljali v mrtvašnico.

Iz starih poštenih časov

V londonskem »Great Western Magazine« naštevajo bivši načelnik severozapadne angleške železnice G. P. Neale nekoliko primerov nenavadne poštenosti, ki ilh smatra današnji svet za polje bolesne skrupuloznosti.

Neki profesor iz Oxforda je poslal ravnateljstvu ček za 50 funtov, češ da že več časa dobiva knjižne pošilke po najmanjši tarifi, dasi pošilke največkrat presežejo dovoljeno minimalno težo. Profesor je izračunal, koliko je železnica oskudovana in je poravnal razliko. Ček so mu vrnili, toda poslal ga je vnovič, češ da n'ezove vest ne bo mirna, dokler železnica ne prevzame pravičnega doplačila po vozni tarifi.

Neka ženska se je 42 let borila s svojo vestjo in je po tolikih letih prinesla ravnateljstvu 5 šilingov, kolikor je v svoji mladosti premalo plačala za listek pri neki vožnji. Blagomiki postale, kler se je zgodila ta velepomembna poverba, so se zgod tem menjali že najmanj desetkrat in nihče ni hotel prevzeti tega primanjkljaja. Kočno je prevzelo znesek ravnateljstvo da osvobodil žensko nemirne vesti.

Radovedneži so se med tem v gručah drenjali na dvorišče in silili v svinjake, da vidijo neverjetno svinjo — nato pa so po bridkem prvoaprilskem spoznanju odhajali po drugi strani z dvorišča, kakor da se ni zgodilo nič hudega... Komična zadeva bi se bila kmalu rešila z navadno aprilsko resignacijo, toda hudomušno naključje je naneslo, da se je med interese pojavil tudi neki duhovnik, ki ga je tisočglava množica smatrala za srečnega župnika Boštjana Poderbajsa od Sv. Duha nad Škofjo Loko (kjer fajnštra sploh nimajo) — in da je nastopil v svoji uradni funkciji tudi neizbežni davčni organ, ki je hotel kontrolirati vstopnice...

Velikanski halo se je končal šele okrog 16. ko so se deloma sramežljivo, deloma razigrano razšli poslednji aprilkarje. Precejšnjo množico zadregarjev pa se je zatekla kar v Figovcevo gostilno, kjer so ob pivu in čisti ku padale množične zdravice na čast »Jutru« in 1. aprila!

V splošnem so »Jutrova« prvoaprilske »senzacije« zares povzročile senzacijo med ljubljansko publiko. Se izletniki, ki so pohiteli na Gorenjsko, ali popoldne v okolico, so imeli svoj »grand-hece« z ono svinjo, kolkšno in angleško športistko...

Srečen dan so imeli gospodje policijski stražniki. V pravilnem pojmovanju prvoaprilskih novosti so prezrli posamezne malenkosti, in tako je današnja cvetna nedelja potekla brez slehernih incidentov.

Tekma absolventov frizerske šole in ogledno friziranje

v veliki dvorani Kazine je bilo kljub lepemu vremenu in prvemu v mesecu, ki sta oba vse ljubljance izabila iz mesta, izredno dobro obiskano. Kar se resnično zanima za modna vprašanja, je bilo navzoče in tudi prisenečeno, ker so tako absolventi kakor priridelci oglednega friziranja pokazali več, kakor je v Ljubljani mogoče pričakovati.

Pri tekmi je bilo dosegljivih 60 točk in čudili so se vsi navzoči, da je za krasne kreacije razsodišče, ki so ga tvorili prestrogi sodniki: gđ. Erna Fetič-Frankheim in gđ. Emil Navinšek, Metod Podkrašek iz Ljubljane in g. Rihard Grobelnik iz Celja, prisodili le 49 točk I. nagradi g. Zvonimiru Benko, II. nagrado so dali Tomi Grešini za 47 točk, III. nagrado za 41 točk Ernestu Pintarju in IV. nagrado Ivanu Sekešanu za 38

Moč ljubezni in sovraštva

Ženski demon

Kraljica Matilda in zdravnik Struensee

III.

»Zarotniki« so dali zapreti grofa Struenseea v ozko celico kot nevarnega zločinca. Vkljenili so mu roke in noge, da ni mogel ne hoditi in ne sedeti. Grof se je dobro zavedal, da je izgubljen. Ponovno je hotel izvršiti samomor, toda vedno so mu preprečili. Tako se mu je posrečilo, da je glumil zobo-bol ter si kot zdravnik dal prinesiti močan strup, ki so mu ga pa v zadnjem trenutku vzeli. Ker ni hotel uživati hrane, so ga prepleli z bičem.

Proces se je vršil natančno po navodilih zločinske Julijane Marije. Struensee in Brandt sta bila obojena na strašno smrt. Zjutraj 28. aprila so na visoki planoti pri Wersterbroo postavili ogromen šafot, ker so krvniki računali s prisostvovanjem številnega ljudstva, ki pa je kljub svoji nemoči videlo v sramotni justifikaciji obeh mož, ki za časa svoje vlade nista uničila niti enega človeškega življenja, velikansko krivico.

Prvi je stopil na morišče Brandt, ki je s filozofsko mirnostjo pretrpel grozno smrt.

Smrtnobed in s tresočimi koleno se je povzpela Struensee po stopnicah na šafot. Za trenutek se je ozrl po množici, kakor da bi iskal med njo človeka, kateremu bi rekel svoj zadnji zbogom, nato pa se je obrnil proti rablju, ki je moral najprej zlomiti njegov grobovski grb. Odvzeli so mu okove in ga izročili krvniku. V smislu obsodbe mu je bila najprej odsekana desna roka. Telo nesrečne žrtve se je zvijalo v grozljivih krčih. Toda strašne predstave se ni bilo konec. Iz desne rame, ki se jo je še držala odsekana roka, so lili curki krvi, in nesrečnež je še napravil par korakov, ko ga zgrabi rabelj za lase. Močno je padla sekira na njegov vrat, toda glava ni bila odsekana. Rabelj je zavijtel še enkrat in nesrečna žrtve je izdihnila v grozljivih mukah.

Nato so krvniki prenesli njuna trupla na sodni oder, jima iztrgali drob ter ga v smislu razsodbe razdelili na štiri dele. Nato so vrgli razmesarjene ostanke na konjederski voz, ki jih je odpeljal na Kalvarijo.

Ko je bilo treba drugi dan podreti morišče, se noben pošten človek ni javil, da bi izvršil to delo, ki so ga morali končno opraviti jetniki. Po vsej Evropi so obsojali ta umor, ker so vedeli, da sta morala umreti strašne smrti dva najboljša moža.

Nečloveška Julijana Marija je prisostvovala usmrčenju na oknu dvornega gradu. In ko so vlekli Struenseea na morišče, je zločinka vzkliznila: Ah, sedaj pride na vrsto »debeluhel! Zakaj ni še Matilde poleg!

Sodišče, ki je imelo soditi o »krivici« kraljice Matilde, jo je prisililo, da se je morala odreči zakonski zvezi s kraljem. Nesrečna žena je zbežala iz države v Celle, kjer je preživela svoje zadnje kratke dni. Skoraj gotovo je, da je tudi njeno rano smrt zakrivila zločinska Julijana Marija. Tedaj, ko je vladala namesto popolnoma ponorelega Kristjana, je imela na razpolago zadosti pomagačev, ki so mogli po njenem nalogu poslati v Celle učinkoviti trup.

Predolgo pa se pozverinjena Julijana Marija vendarle ni veselila svojega neomejenega gospodarstva, kajti ko je prevzel vlado mladi Friderik, je bilo konec njene krvave kariere. Kralj pač ni mogel trpeti v svoji bližini morilke svoje matere ter je nakazal njej in njenemu sinu oddaljen grad za bivališče. Tam je v skupnosti s svojim starim ljubimcem Guldborgom končala svoje sramotno življenje.

Kraljica Matilda je umrla, vdana v svojo usodo, stara jedva 23 let. Od svojega brata se je poslovila z naslednjimi besedami: »Veruj mi, moj brat, kajti govori ti umirajoča kraljica in verna kristjanka. Nedolžna sem. Nikdar nisem prelomila svojemu možu zakonske zvestobe. Bog mi je priča. Naj bi spoznal svet, da nisem zaslužila vseh onih obdolžitev, s katerimi so moji sovražniki umazali moj značaj ter uničili mojo čast in dostojanstvo

Rada umrem v veri na Boga in v zavesti svoje nedolžnosti.

Struensee je hotel ustvariti mnogo, toda tragika njegove usode je bila, da je moral umreti kot žrtev zločinske ženske.

(Nadaljevanje v prih. »Ponedeljku«.)

«Kino»

Zaslugek na dom

25—30 Din dnevno lahko zaslužite na svojem domu, ako želite delati za nas lahke predmete. Pripravno posebno za mladino obojega spola. Kdor se zanima, naj pošlje za informacije in vzorec od dela 10 Din, ki se pa odračunijo pri sprejemu dela. Ponudbe na podružnico »Jutra« Maribor pod »Stalna služba«.

— Kako si zvedel...
— Sestra mi je pisala.
— Dobra duša. Bila je včeraj tu...
— Da sem vedel preje!
— Mislija sem, da si me pozabil...
— Vida?... Pozabil... tebe?... Nikdar nikoli!
— Ah, nesrečna jaz!
— Vida. Vida! Tvoj sem bil... in Tvoj sem, pa naj...
— Njena lica so zacvetela.
— Ah Leon...
— Kašel je zadržal njen odgovor.
— Bodi mirna, draga!
— Le-on... Le-on...
— Da, tvoj... tvoj...
— Tako trudna sem...
— Vznemirila si se...
— Vstopila je usmiljenka.
— Gospod, čas je.
— Na svidenje, Vida! V soboto pridem.
— Zbogom... pridi... in... oprosti!

Šel je in se odpellal z vlakom. Vso pot je mislil nanjo, ki jo je ljubil vedno, tudi potem, ko je stopila pred oltar z drugim. Ni je obsojal. Razumel je in odpustil.
Odpustil? Saj je bil sam kriv! Ni se mogel odločiti za skupno življenje. Bal se je za svoje delo. Zato je glumil nezvestobo.
Trpel je, trpel tembolji, ker je vedel, da je nesrečna — in da se je ločila... Tako je zahteval — on! In potem je zbolela. In sedaj?
Sedaj? Samo da ozdravi...
Revež! V navalu ljubezni in kesanja je preslišal njen zbogom in ni razumel njene vse očiščujoče resignacije.
Ivan Dobravec.

1. »Zakaj jočeš mali?« — »Izgubil sem dinar!«
2. »Tu imaš dinar!«
3. »Zakaj pa še vedno joč...« — »Ker bi lahko imel sedaj dva dinarja, ako bi ne bil izgubil enega!«

Šaljivo štivo

»Stiri ure spanja na dan zadostuje vsakemu človeku.« Jaz tudi mislim. Za drugo se lahko odškodniš ponoči.

»Ali te ni sram, da prihajaš tako pozno domov?« je rekla žena. »dve uri sem sedela in čakala!« — »Glej to no, jaz sem našel odlašal, da ne bi ti več čakala.«

Dekle v mojem razredu je zbor ročnih del, zares marljivo učenje. Zato sem dal poklicati očeta. Ta pa mi je na koncu pomirljivo dejal: »Gospodična kar pustite jo, naj mirno dela svoje stvari, drugače bo tudi obsedela kakor vi!«

On: »Ne razumem, da se ti zdi tukaj dolgočasno. Meni je silno všeč.«

Ona: »Seveda, ti si tu z mano, jaz pa s tabo.«

Mož in žena sta spala, a dete poleg niju se je zbudilo in pričelo plakati. »Ziblj ga malo, da zaspi!« veli žena. Mož pa ji odvrne: »Ti zibaj svojo polovico, a mojo puš, naj joče.« in se okrene k zidu.

»Gospod plačilni v računu ste dve pomoti, ena vam, ena meni v korist.« — »Vam v korist? Kje pa, prosim?«

»Ne vem, na kaj bi se boli težil, je godrnjal potnik. »na soseda, ki svoji dnevnik

tako drži, da se ne da nič iz njega brati, ali pa na onega, ki poskuša brati zadnjo stran mojega lista.«

»Saj sem te vendar prosil, da mi prineseš mehak svinčnik, a ti se vračaš s praznimi rokami.« — »Dedek vsi svinčniki so se mi zdeli tako trdi, ko sem jih otipavala!«

»Ti, dete moje, ne smeš toliko izpraševati. Veš, nekaj je živela radovedna mačica, ki je venomer nadlegovala svojo mamo, naj ji pove to in ono. Potem pa — reski! — je mačica za kazen poginila.« — »Mama, kaj pa je mucka hotela prav za prav vedeti?«

Hišni posestniki

če hočete imeti lepe vrtove in dvorišča, posipajte jih z belim dolomitnim peskom, ki vam ga dostavi na dom

K. VODNIK, Podutik, Ljubljana VII. — Naročila sprejema tudi »Jeklo«, Ljubljana, Stari trg.

„Ponedeljkov“ listek

Ljubezen v bolnici

Usmiljenka je tiho odprla vrata v sobo.

Iz postelje v kotu pri oknu jo je pozdravilo dvoje svetlih oči.

— Hvala, sestra, sedaj mi je bolje.

— Res? To je lepo.

Približala se je postelji in zašepetala:

— Neki gospod bi rad govoril z vami.

— Neki gospod?...
— Rekla sem mu, naj kar vstopi, pa ni hotel. Tu je njegovo pismo.

Dvoje drobnih belih rok je vzelo pismo.

— Ne, ne!

— Kaj naj mu odgovorim?

— Recite, ne... recite, da mi je slabo. Ne, sestra, recite, da nisem sama... O, Bog! Popravite mi lase, in odeja bo padla!

— Ne vznemirjajte se, gospa! Pomislite...

— Saj nisem vznemirjena. Samo tako čudno mi je...

— Morda je bolje, da ne sprejmete obiska?

— Sestra, kaj naj rečem?... Naj pride!

Med vrati se je pokazala črna postava še mladega moža.

Spoštljivo se je priklonil in stopil počasnih korakov k postelji.

Brez besede je prijel bolnišnično roko in jo poljubil.

Namignila mu je, naj sede. Obenem

ga je z očmi opozorila na prisotnost sotrpinke ob drugi steni.

Sedel je pri njej in držal njeno suho belo desnico. Ni govoril. Tudi ona je molčala.

Pet, deset, dvajset minut...

— Hvala, Vida. neizmerna ti hvala!

Hotel je vstati.

— Še trenutek...

— Večno, Vida, ako bi mogel... in smel...

— Leon?

Njen glas je bil skoraj votel.

— Vida!

— Bilo je... in ne bo več... ne more biti...

— Vida!... Vida!... Ne tako...

Pokrila je z levico oči in zaplakala.

— Ne, ne, Vida!... Ne bi bil smel priti... Nisem storil prav...

Sklonil se je nad njeno glavo — in njene roke so se oklenile njegove.

— Vida, ali mem priti še?

— Pridi...

— In ti ne boš žalostna?

— Ne bom...

— Za Velikonoč pridem. In vsak dan... Vzel bom dopust.

— Leon?

— Da, Vida! Samo da ne boš žalostna.

— Ne bom...

Zvonec je naznanil konec bolniških posetov.

— Na svidenje, Vida!

— Zbogom...

Nista se mogla ločiti.

B. S. A.

MOTOCIKLI

najnovjših modelov 1928,

svetovno znane tvrdke

Schmel Armis Ltd. Birmingham

so najboljši!

Zahtevajte cenike in ponudbe! Rezervni deli vedno v zalogi.

Promptno iz skladišča Vam nudi zastopstvo za mariborsko oblast: **Automobiles-Motocikles, Maribor, Trg Svobode 6**

Za ljubljansko oblast:

Pavel Stele, Ljubljana, Poljanska cesta 3. Tel. 2942

Ustanovljena 1720.

Ustanovljena 1720.

Royal Exchange Assurance
Angleška zavarovalna družba

filižala za Slovenijo

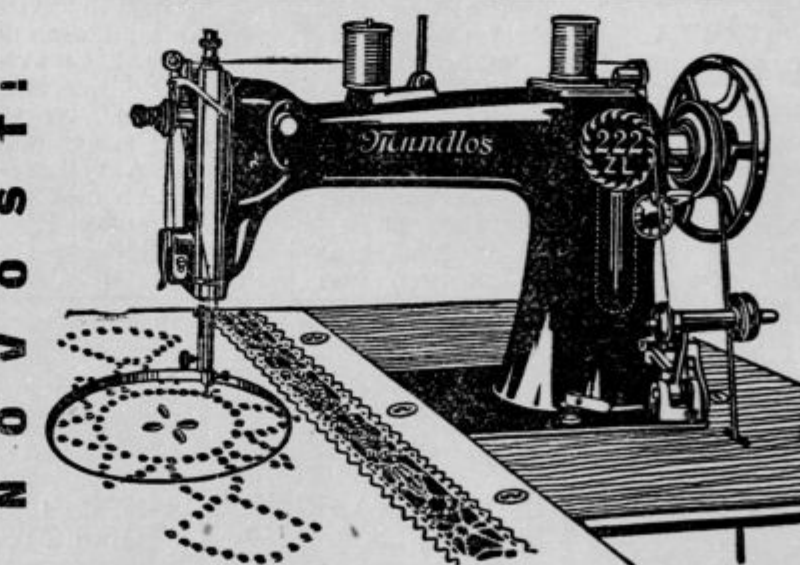
v Ljubljani, Dalmatinova ulica št. 3

Garancijska glavnica nad Din 5.000.000.000.—

sprejema razen vseh drugih zavarovanj tudi zavarovanja proti POTRESU in VOJSKI

Sprejema agilne zastopnike za vse kraje Slovenije.

Reprezentant za Slovenijo: ALEKSANDER KNEZ.

Cenjene dame, ogledajte si pred nakupom zalogo ravnokar došlih krasnih brzošivalnih strojev, najnovejše iznajdbe moderne tehnike. Na vsak stroj popolnoma enostavno šivate vsakovrstno blago, našitke in čipke s cikcak šivom, vezete najmodernejšo in luknjasto vezanino, gumbje in gumbe. Ponk v vezanju brezplačen — Cenik franco Prodnja tudi na obroke. — »TRIBUNA« F. B. L. — LJUBLJANA, KARLOVSKA CESTA ŠTEV. 4.

SPOMLADI

naj izgledajo tudi Vaše obleke sveže in kakor nove, zato pustite iste kemično čistiti, barvati, plisirati in likati v tovarni

JOS. REICH, LJUBLJANA

POLJANSKI NASIP 4—6

Sprejemališče ŠELENBURGOVA ULICA 3

Izvršitev v 24 urah. Postrežba točna. Cene zmerne.

Naročite „Ponedeljek“

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, de-viz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskomto in inkasno menic ter nakazila v tu- in inozemstvo safe - deposits itd. itd.

Brzjavke: Kredit, Ljubljana. — Telefon št. 2040. 2457. 2548; interurban 2706 2806